

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
VÅRDSÄTRA NATURPARK

1(12)

2001-12-07

231-1542-01

Bildande av naturreservatet Vårdsätra naturpark och fastställande av skötselplan samt upphävande av tidigare reservatsbeslut om Vårdsätra naturpark

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken, Vårdsätra naturpark som naturreservat med föreskrifter enligt nedan och skötselplan enligt bilaga A. Reservatets gräns anges på bifogad karta, bilaga C.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap 7 § samma lag, med verkan från och med den dag detta beslut vinner laga kraft, det beslut om naturreservatet Vårdsätra naturpark som Länsstyrelsen meddelade den 3 oktober 1912.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet, se nedan under RESERVATSFÖRESKRIFTER.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen meddelar, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m, bestämmelser för reservatets förvaltning genom att fastställa bifogad skötselplan (bilaga A). Länsstyrelsen skall vara förvaltare av reservatet.

Beslutet ska kungöras i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse ska även införas i ortstidningen Uppsala Nya Tidning.

SYFTET MED RESERVATSBILDNINGEN

Huvudsyftet med reservatsbildningen är att låta ett f.d. ängs- och hagmarksområde, idag en värdefull lundartad ädellövskog som under lång tid varit orörd från mänskliga ingrepp, fortsätta att utvecklas fritt för att möjliggöra vetenskapliga studier av successionen i ett igenväxande ängs- och hagmarksområde. Syftet med reservatsbildningen är även att skydda biologisk mångfald knuten till området.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET -GRUND FÖR BESLUTET

Administrativa data

Naturreservatets benämning:	Vårdsätra naturpark
Objektsnummer:	03-02-001
Kommun:	Uppsala
Församling:	Gottsunda
Fastighet:	Vårdsätra 11:1 (del av)
Markägare:	Gustavianska stiftelsen vid Uppsala akademi
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Uppsala län
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget ca 8 km söder om Uppsala centrum, vid mälarviken Ekoln ca 500 m norr om Skarholmen. Läget framgår av bifogad karta, se bilaga B.
Koordinat i rikets system:	x=6631200 y=1602200
Koordinat enligt naturvårdsregistret:	11 I 6A 12 22
Topografisk karta:	11I Uppsala NV
Ekonomisk karta:	118 60 Ultuna
Area:	Totalt: 6,8 hektar
Markslag / naturtyp:	Ädellövskog ca 5,6 ha Strandalskog ca 1 ha Tomtmark ca 0,1 ha Siktröjningsgata ca 0,1 ha
Byggnader:	En 1700-talsstuga, Sjötorpet, hyrs ut som fritidsbostad till xxx xxx.

2001-12-07

231-1542-01

Skyddsvärda arter:

Atomaria diluta - en fuktbagge (VU)
Atomaria rubricollis - en fuktbagge (VU)
Bacidia incompta – savlundlav (VU)
Biatoridium monasteriense – (NT)
Camarops polysperma – stor sotdyna (NT)
Ceutorhynchus euphorbiae - en vivel (CR)
Coprinus alopecia – lundbläcksvamp (NT)
Dendrocopos minor - mindre hackspett (VU)
Fistulina hepatica – oxtungsvamp (NT)
Gyalecta flotowii – blek kraterlav (NT)
Latridius brevicollis - en mögelbagge (NT)
Ramaria echinovirens – smaragdfingersvamp (CR)
Sclerophora farinacea - brunskaftad blekspik (NT)
Steccherinum robustius – prakttagging (VU)
Stephensia bombycina – portryffel (EN)
Stephostethus (Latridius) alternans - en mögelbagge (NT)
Tyromyces wynnei – lundticka (EN)

Kategori enligt rödlistan år 2000:

NT- Near Threatened (missgynnad) EN- Endangered (starkt hotad)
VU- Vulnerable (sårbar) CR- Critically Endangered (akut hotad)

Övrigt skydd: En ek, ”Gränseken”, är skyddad som naturminne sedan 1936-03-07. Eken står endast till hälften inom naturreservatets gränser.

Naturförhållanden

Vårdsätra naturpark är det äldsta naturreservatet i länet och det näst äldsta i landet. Området utgör en 100-200 m bred och ca 550 m lång, delvis blockig sluttning mot mälardalens Ekoln. Ett mindre område på ca 0,15 ha nordost om Vårdsättravägen ingår också i reservatet. Här växer den s.k. Gränseken som dock inte har mycket livskraft kvar.

Området bestod tidigare av en ängs- och hagmark, men har under ca 90 års tid fått utvecklas fritt och växa igen till en tät lundartad lövskog. Vanliga träd- och buskslag i reservatet idag är alm, ask och hassel. Björk, ek, lönn och gran förekommer mer sparsamt. Närmast stranden dominerar klibbal. Några av de grova träd, som bar spår efter tidigare markanvändning, har fallit och ersatts med klenare skogsträd. En mycket grov ek som föll på 1920-talet ligger fortfarande kvar som delvis intakt låga (Fries 1930, s. 134). Några träd som troligen var grova redan på 1800-talet finns också kvar, bl a ca 5 ekar, 15 askar och 30 almar. De flesta av dessa lever fortfarande.

De vanligaste fältskiktsarterna är vitsippa, blåsippa, ormbär, storrans och ask (småplantor). Ett högt, tätt buskskikt av hassel och i lågbuskskiktet måbär, krusbär, skogstry, tibast och olvon förekommer flerstädes.

I nordväst finns en strandängsrest kvar som domineras av jättegröe. Den har således ännu inte blivit överväxt av knäckepil och alar, trots ca 90 års succession.

I södra delen av reservatet, nedanför den lilla stugan, Sjötorpet, finns en uttorkad källa. I en siktröjningsgata från torpet växer höga nässlor och jättebalsamin.

I länets naturvårdsprogram (1987) har reservatet givits klass I (högsta naturvärde). Samma värde har "Ingmar et al." (1968) och "Naturvårdsinventering av Uppsala kommun" (1996) givit området. Motiven till den höga klassningen är objektets oskattbara, vetenskapliga värde genom reservatets fria utveckling och genom att förändringarna fortlöpande dokumenteras. Dessutom hyser reservatet flera skyddsvärda djur-, växt- och svamparter.

Djur-, växt- och svampliv

Bland kärlväxter påträffas bl.a. trolldruva, tallört, lundelm, hässlebrodd, lungört, stinksyska, besksöta, äkta förgätmigej, ängsruta, strandklo och kungsängslilja.

En omfattande undersökning av skalbaggsfaunan gjordes på 1950-talet (Lundblad 1959). Bland de många ovanliga insektsarter som påträffades kan nämnas en mögelbagge *Latridius brevicollis*, som i övrigt endast är känd från några få lokaler i Sverige, bl a Skärälid i Skåne samt i Fiby urskog och vid Nedre Dalälven. Vidare hittade Lundblad den mycket sällsynta viveln *Ceutorhynchus euphorbiae* på sump-förgätmigej samt fuktbaggar *Atomaria diluta* och *A. rubricollis*.

Vid en häckfågeltaxering som gjordes i reservatet 1977 konstaterades 32 arter. Fågeltätheten beräknades till ca 1 400 par / km², vilket är en anmärkningsvärd hög täthet (Lundberg & Nilsson 1982). Bland observerade fågelarter kan följande nämnas; skogsduva, kattuggla, mindre hackspett, näktergal, rödstjärt, härmsångare, grönsångare och rosenfink.

Av skyddsvärda kryptogamer kan nämnas; liten baronmossa *Anomodon longifolius*, filthättemossa *Orthotrichum urnigerum*, savlundlav *Bacidia incompta*, almlav *Gyalecta ulmi*, smaragdfingersvamp *Ramaria echinovirens*, skumticka *Spongipellis spumeus* och prakttagging *Steccherinum robustius*. Smaragdfingersvampen är mycket sällsynt och endast känd från några få platser i hela världen. Arten växer på två platser i Vårdsätra. På båda platserna växer svampen på mulljord under ek i slutna lundartad miljö. En annan sällsynt svamp är prakttaggingen, som har sin huvudsakliga svenska utbredning vid Mälaren. Arten växer i slutna lundar på döda, kullfallna eller ännu stående almar. Den har troligen gynnats under senare tid i reservatet eftersom flera träd som dödats av almsjukan har fått stå kvar.

Övrigt

I samband med bildandet av reservatet i början på 1900-talet avstängde man medvetet området för hävd. Idag kan detta vara svårt att förstå, men det ursprungliga syftet med reservatet var inte att skydda den då befintliga ängs- och betesmarken. Syftet var istället att möjliggöra vetenskapliga studier av successionen i ett igenväxande område. Ängs- och betesmarker fanns nästan överallt på den tiden, medan igenväxningsmarker var mycket ovanliga.

Historisk markanvändning

Tidigare bestod området av en ängs- och hagmark. På kartmaterial från 1893 är största delen av området beskrivet som betesmark och strandäng. I södra delen fanns en s.k. gärdesbacke och några små åkerlappar. Dessa gamla åkrar syns fortfarande i skogen som plana ytor mellan blockanhopningar. Gamla askar och almar som bär spår av hamling, liksom hagmarksekar och spärrvuxna kandelaberbjörkar, vittnar om att denna mark en gång varit en mer öppen hagmark.

I södra delen av reservatet ligger den lilla 1700-talsstugan, Sjötorpet.

Nuvarande markanvändning

Reservatet är lämnat för fri utveckling och har tillträdesförbud, men dispens kan ges av Länsstyrelsen för forskningsändamål. Dispenser har lämnats några gånger till Växt-biologiska och Zoologiska institutionerna.

Sjötorpet ägs av Gustavianska Stiftelsen vid Uppsala akademi och hyrs ut som fritidshus. En äldre siktröjning har återröjts omkring 1985 mellan torpet och sjön. Vid den senaste röjningen har ett mycket grovt träd, troligen en alm, sågats ned och samtidigt har två mycket grova lågor (alm eller ask) sågats sönder i små bitar.

Intressen för allmänheten

Reservatet är lätt att nå från Vårdsätravägen. Busslinjer finns från centrala Uppsala.

Reservatet har tillträdesförbud, men stigen som finns intill reservatsgränsen längs östra-nordöstra sidan får användas, se bilaga C. Denna gång- och cykelstig kan komma att förlängas utmed reservatets östra gräns längs med Vårdsätravägen.

Informationstavlor finns vid reservatet.

Referenser

- Bergman, C. J., 1843: Uppsala och dess nejder. II. Nejderna. (Jönköping.) - Inleds med en allmän naturbeskrivning av Uppsalatraktens. I övrigt beskrivning av några kulturellt och historiskt intressanta platser.
- Bråvander, L-G., 1994: Naturvårdsinventering av Uppsala kommun. Fördjupad inventering kring Uppsala stad. Underlag till fördjupad översiktsplan för Uppsala stad. Naturvårdsförvaltningen Uppsala kommun. s. 131-133.
- Bygd att vårda 4. Kulturmiljöer i Uppsala kommun. Kulturminnesvårdsprogram för Uppsala län. (objekt U19). Utgiven av Upplandsmuseet och Länsstyrelsen i Uppsala län 1984.
- Fries, C., 1930: I Svenska marker - Bilder ur vårt lands växt- och djurliv. Stockholm.
- Granlund, E., 1931: Kungshamnsmossens utvecklingshistoria jämte pollen, analytiska åldersbestämningar i Uppland. - Sv. Geol. Unders., ser. C, nr 360. s. 45.
- Hytteborn, H. 1965: Vegetationsundersökning i en mindre del av Vårdsätra naturpark. Examensuppsats vid Växtbiologiska inst., Uppsala univ. - Behandlar vegetation och mark längs en profil från landsvägen till Ekon. (Opubl.)
- Hytteborn, H. 1986: Methods of forest dynamics research. In: Fanta, (ed.) Forest dynamics research in Western and Central Europe. Proc. of the workshop held 17-20 September in Wageningen, The Netherlands. pp 17-31. Pudoc Wageningen.
- Hytteborn, H. & Stadenberg, I. utan tryckår. Changes in the tree population in Vårdsätra naturpark. Preliminary report. Växtbiologiska inst. Uppsala universitet.
- Ingmar, T., Bergmark, A. & Sandberg, G. 1968: Naturvårdsinventeringen av Uppsalatrakten, (del av objekt 5). Uppsala.
- Kers, L. E., 1980: *Stephensia bombycina* funnen i Sverige. - Sv. Bot. Tidskr., 74: 25-28.
- Krusenstjerna, E. von, 1945: Bladmossvegetation och bladmossflora i Uppsalatrakten. Acta Phytogeogra Suec. 19.
- Kulturnämnden/Upplandsmuseet 1989: Kulturmiljöer i Uppsala kommun (objekt U19:1).
- Kylin, H. & Samulsson, G., 1916: Några kritiska synpunkter på beståndsanalyser. Sv. Skogsvårdsfören. tidskr., årg. 14. - Principiellt arbete med omfattande exemplifiering från Vårdsätra naturpark.
- Linné, C. von, 1753: *Herbationes Upsaliensis*. Akad. avh., respond. A.N. Formander. - Tillsammans med ett par senare upplagor översatt till svenska av C. A. Brolén under titeln: Botaniska exkursioner i trakten av Uppsala (Valda avhandl. av C. von Linné, i översättning utg. av Linnésällsk. Nr. 1 Uppsala 1921). Lärjungars protokoll från Linnés herbationes har publicerats av Th. M. Fries (bil. XVIII i del II av "Linné Lefnadsteckning" Stockholm 1903), H. Hjelmquist (Bot. Not. 1951, h. 3) och Å. Berg (Sv. Linnésällsk., årsskrift 1950-51.)
- Lundberg, A. & Nilsson S. G. 1982: Häckfågelfaunan i Vårdsätra naturpark och på Vreta udd - två gamla lövskogar vid Mälaren. Fåglar i Uppland 1982: 7-14.

- Lundblad, O. 1945: Några intressanta skogsområden i Uppsalatrakten och deras skalbaggsfauna. Sveriges Natur (årsb.) årg. 36. - Behandlar Vårdsätra naturpark, Harparbol lund och Fiby urskog.
- Lundblad, O., 1954: Studier över insektsfaunan i Uppsala universitets naturpark vid Vårdsätra. K. Vetensk. Akad. avhandl. i naturskyddsär., nr 8.
- Lundell, S., 1932: Bidrag till Uppsalatraktens Hymenomycetflora. I. Vårdsätra naturpark. K. Vetensk. Akad. skrifter i naturskyddsär., nr 22.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv (del av objekt 80:222 och 80:223). Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1994: Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län (del av objekt 292). Meddelandeserien 1994 nr 13.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1997: Kuturmiljöer i Uppsala län – Områden av riksintresse. Beskrivningar (del av objekt 39 i Uppsala kommun). Meddelandeserien 1997 nr 13.
- Malmström, C. et al. 1912: Karta över samtliga träd i Vårdsätra naturpark. Karta i original på Växbiologiska institutionen varpå alla träd inlagts. Skala 1: 4 000.
- Måsner, J., 1960: Rik vetenskap på magert Vårdsätra. UNT julnummer. - Behandlar Vårdsätra naturpark.
- Naturvårdsinventering av Uppsala kommun 1996: Bondkyrko socken (objekt BON 12). Park & Natur, Uppsala 1996.
- Närrekreationsmarker för Uppsala kommuns tätorter 1989: (Objekt 2). Utgiven av Naturvårdsförvaltningen i Uppsala kommun
- Sernander, R., 1911: Gamla Uppsala Rikspark. Sveriges Natur (årsb.), årg. 2. (Likn. uppsats med titeln "Tunåsen" i UNT julnummer 1910.)
- Sernander, R., 1912: Uppsala universitets naturpark. Sveriges Natur (årsb.), årg. 3. (Även i UNT julnummer 1911.) - Behandlar Vårdsätra naturpark.
- Sernander, R., 1929: Uppländska parker och märkesträd. Minnen och sammanställningar från dendrologiföreningens exkursion juni 1928. Lustgården (årsskr., f. Fören. f. dendrologi och parkvård), årg. 10. - Redovisar bl a några av Uppsalatraktens grövsta träd.
- Sjörs, H., 1964: Föreningens vårutfärd till Uppsala-trakten 1963. Sv. Bot. Tidskr., bd. 58 - Behandlar främst Vårdsätra naturpark.
- Steen, E., 1957: Betningens inverkan på växtlighet och mark i en målarstrandäng. Statens Jordbruksförsök. Medd. nr 83. - Behandlar en strandäng i och strax utanför Vårdsätra naturpark.
- Uppsala-traktens naturminnesinventering 1937-1944. Utförd på uppdrag av Uppsala stad av Naturvetenskapliga Studentsällskapet i Uppsala, under ledning av R. Sernander, sammanställd av G. Sandberg. (Objekt Bondkyrko VI:1). Utgiven 1993 av Naturvårdsförvaltningen i Uppsala kommun.
- Wallsten, P. 1991: Friyteöversikt för Uppsala stad. Naturvårdsförvaltningen i Uppsala kommun
- Opubl. uppgifter från Gillis Aronsson, Johan Nitare, Henrik Weibull och Magnus Johansson.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar av rätten att använda mark och vattenområden inom reservatsområdet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, stig, spång, brygga, parkeringsplats eller annan anläggning med undantag av staket runt naturreservatet,
3. dra fram mark eller luftledning,
4. anordna upplag,
5. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
6. tillföra växtnäringsämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken,
7. anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag för informationstavlor om reservatet,
8. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet med undantag för
 - erforderliga åtgärder enligt skötselplan,
 - absolut nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
9. införa för trakten främmande växt- och djurart/ras,
10. sätta upp saltsten eller utfordra vilt,
11. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - erforderlig körning i samband med brandbekämpning,

12. bedriva jakt med undantag för

- avlivning av skadeskjutet eller trafikskadat djur.

Det är förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen:

13. i vetenskapligt syfte vidta åtgärd som strider mot föreskrifterna. Tillstånd kan lämnas till sådan åtgärd som är av särskilt intresse och som inte skadar bevarandevärdena.

14. anlägga gång- och cykelstig. Tillstånd kan dock lämnas för att anlägga en gång- och cykelstig utmed reservatets östra gräns i anslutning till Vårdsättravägen.

Dessutom gäller:

15. föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att kunna sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt.

16. för hyresgästerna samt deras gäster, till 1700-talsstugan inom reservatet, gäller att dessa får vistas inom skötselområde B (se skötselplan, bilaga A) samt vidta de åtgärder som anges i skötselplanerna avseende skötselområde B. Hund eller annat husdjur måste hållas kopplat. Eldning är ej tillåtet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för markägares och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att åtgärder vidtas inom området som framgår av till detta beslut bifogad fastställd skötselplan.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar skall förbud gälla att:

1. Vistas i reservatet med undantag för en för allmänheten upplåten gång- och cykelstig som kan komma att anläggas utmed reservatets östra gräns i anslutning till Vårdsättravägen.
2. lägga till med båt vid stranden.

ÄRENDETS BEREDNING

Beslut om avsättande av naturminnesmärket Vårdsätra naturpark fattades av Länsstyrelsen den 3 oktober 1912. Enligt 44 § i övergångsbestämmelserna till naturvårdslagen från 1964 skall med naturminnesmärke i äldre författning numera förstås naturreservat. Av 9 § lag (1998:811) om införande av miljöbalken skall beslut som har meddelats före miljöbalkens ikraftträdande om att skydda och vårda ett område eller föremål alltjämt gälla. Sådana beslut skall anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelse i miljöbalken.

Länsstyrelsen fick den 9 augusti 2001 klartecken från fastighetsägaren om en utvidgning av naturreservatet Vårdsätra naturpark till att även innefatta ett mindre, lundartat område i anslutning till norra delen av det redan befintliga reservatet. Orsaken till utökningen är att den extremt sällsynta smaragdfingersvampen (*Ramaria echinovirens*), som endast är känd från ett fåtal lokaler i hela världen, växer i det område som reservatet utökas med. I övrigt är reservatsgränsen densamma som i det äldre beslutet från 1912. Reservatsgränsen mot Ekoln följer fastmarkslinjen så som den såg ut 1912. Utanför reservatsgränsen mot Ekoln finns idag ett vassbälte.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, ska Länsstyrelsen fastställa en skötselplan för varje naturreservat. En skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsen och ingår nu i beslutsunderlaget.

Förslag till beslut och skötselplan har remitterats till mark- och sakägare, Uppsala kommun, Naturvårdsverket, Sveriges Geologiska Undersökning, Lantmäterimyndigheten, Skogsvårdsstyrelsen, nät- och kommunikationsaktörer samt intresseorganisationer. Inga erinringar har inkommit mot att utvidga naturreservatet Vårdsätra naturpark.

Uppsala kommun har i sitt yttrande hemställt om att kommunens friluftsentressen ska beaktas i reservatsbeslutet. För att främja allmänhetens möjligheter att idka friluftsliv och fritt röra sig utmed Mälarens stränder anser kommunen att en passage bör ordnas utmed strandkanten eller genom reservatet.

Länsstyrelsen ser positivt på att en passage för friluftslivet anordnas. Med hänsyn till reservatets syfte anser länsstyrelsen dock att det inte är lämpligt att dra en gångstig i strandkanten. Det skulle inkräkta på reservatets orördhet som är av stort värde för den vetenskapliga naturvården. Länsstyrelsen anser att en eventuell gång- och cykelstig bör anläggas utmed reservatets östra gräns i anslutning till Vårdsättravägen. I denna zon finns redan störningar i form av Vårdsättravägen, den befintliga gångstigen och Sjötorpet. En gång- och cykelstig längs med Vårdsättravägen skulle därför inte inverka negativt på reservatets orördhet och inte strida mot reservatets syfte. Gång- och cykelstigen skulle utgöra en naturlig förlängning av den redan befintliga stigen.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
VÅRDSÄTRA NATURPARK

11(12)

2001-12-07

231-1542-01

Vattenfall påpekar att det finns en elledning inom reservatet, i anslutning till Vårdsättravägen strax norr om Sjötorpet.

Smärre synpunkter har också inarbetats i reservatsbeslutet.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga D.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Ann-Cathrine Haglund samt ledamöterna Fredrik Ahlstedt, Iris Denstedt-Stigzelius, Anders Ekström, Gunnar Hedberg, Ingvar Karlén, Mats O Karlsson, Hilde Klasson, Ann-Katrin Malmström, Britt Pagard samt tjänstgörande suppleant Mats Sjöborg.

I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Ulf Henricsson, länsassessor Kerstin Lagerlöf, förste antikvarie Ann Segerberg, biträdande länsarkitekt Mats Hellberg, miljövårdsdirektör Leif Sandin samt länsexpert i naturvård Jan Lundqvist och naturvårdshandläggare Katarina Karlsson, föredragande.

Ann-Cathrine Haglund

Katarina Karlsson

BILAGOR

- A. Skötselplan
- B. Översiktskartor
- C. Reservatskarta med skötselområden, skala 1: 5000
- D. Hur man överklagar

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
VÅRDSÄTRA NATURPARK

12(12)

2001-12-07

231-1542-01

SÄNDLISTA

Gustavianska stiftelsen vid Uppsala akademi, Box 121, 751 04 UPPSALA (REK + MB), 2 ex

Uppsala kommun, Box 216, 751 04 UPPSALA

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Vägverket, Region Mälardalen, Kontor Uppsala, Box 1214, 751 42 UPPSALA (DK)

Banverket, Östra regionen, Box 1070, 172 22 SUNDBYBERG (DK)

Skanova Networks AB, Box 621, 751 26 UPPSALA (DK)

Vattenfall Sveanät AB, Box 285, 751 05 UPPSALA (DK)

Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA (DK)

Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län, Portalgatan 2 B, 754 23 UPPSALA (DK)

Lantmäterimyndigheten i Uppsala kommun, Box 216, 751 04 UPPSALA (DK)

Bergsstaten, Åsgatan 38, 791 72 FALUN (DK)

Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöavd., Landskapsenheten, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Upplandsstiftelsen, Box 26074, 750 26 UPPSALA

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, 752 58 UPPSALA

Uppsala Naturskyddsförening, S:t Olofsgatan 33A, 753 30 UPPSALA

Upplands ornitologiska förening, 752 58 UPPSALA

Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Entomologiska avd. Box 561, 751 22 UPPSALA

Uppsala Svampklubb, 752 40 UPPSALA

Avdelningen för växtekologi, Evolutionsbiologiskt centrum, Uppsala Universitet, Villavägen 14, 752 36 UPPSALA

Avdelningen för zoologi, Evolutionsbiologiskt centrum, Uppsala Universitet, Norbyvägen 18 D, 752 36 UPPSALA

Institutionen för naturvårdsbiologi, SLU, Bäcklösavägen 10, 750 07 UPPSALA

akten

kulturmiljöenheten

~~planenheten~~----->

landsbygdsenheten

rättsenheten

landshövdingen

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
VÅRDSÄTRA NATURPARK

BILAGA A

1(4)

2001-12-07

231-1542-01

Skötselplan

SYFTET MED SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen avser främst att ge förvaltaren anvisningar om bevarande av naturreservatets naturvetenskapliga värden. Planens mål och riktlinjer är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period. Skötselplanen kan således med bevarat syfte och mål kontinuerligt justeras vid behov. Förslag till ändring av planen skall underställas Länsstyrelsen för godkännande och fastställelse.

SYFTE MED BEVARANDE OCH SKÖTSEL

Huvudsyftet med bevarande och skötsel är att låta ett f.d. ängs- och hagmarksområde, idag en värdefull lundartad ädellövskog som under lång tid varit orörd från mänskliga ingrepp, fortsätta att utvecklas fritt för att möjliggöra vetenskapliga studier av successionen i ett igenväxande ängs- och hagmarksområde.

Syftet med bevarande och skötsel är även att skydda biologisk mångfald knuten till området.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Administrativa data, naturförhållanden, historisk och nuvarande markanvändning, intressen för allmänheten samt referenser beskrivs i beslutsdelen.

BESKRIVNING, MÅL OCH ÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN

Skötselområde A, ca 6,6 ha (se bilaga C)

Beskrivning: F.d. ängs- och hagmark, nu igenväxt till lundartad ädellövskog. Ett mindre skogsparti, i en brant sluttning på östra sidan av Vårdsättravägen, ingår i området. Där växer den s.k. Gränseken som är naturminnesmärkt.

Staketet är i dåligt skick på några ställen.

Ett dike går genom reservatet i norr. Diket har ett bra självfall och ska därför inte rensas i den del som är inom reservatet.

Kvalitetsmål: Fri utveckling.

Åtgärder: Fri utveckling med undantag för; trafikfarliga träd som riskerar att falla över Vårdsättravägen. Dessa träd får avverkas, men ska i första hand topphuggas så att högstubben står kvar så länge som möjligt. Avsågade stamdelar ska placeras intill växtplatsen inom reservatet. Samråd ska ske med Länsstyrelsen innan dessa åtgärder utförs. Normalt vägunderhåll ska kunna utföras på den allmänna vägen och dess dikeskanter.

Träd som fallit utanför reservatsgränsen på åkermark o.d. får också upparbetas, men stamdelar ska även här placeras intill växtplatsen inom reservatet.

Åtgärder för att gynna smaragdfingersvampen får utföras om denna på något sätt missgynnas av t.ex. för mycket skugga eller liknande.

Staketet rustas upp och utvidgas runt den nya delen i norr. Gränsmarkeringen ses över och små skyltar som förklarar tillträdesförbudet sätts upp på staketet.

Skötselområde B, ca 0,2 ha (se bilaga C) Sjötorpet

Beskrivning: Torp med lummig tomtmark. Ett utedass, en liten jordkällare och ett trädgårdsland finns på tomten. Gränsen för skötselområdet går strax bakom torpet, sedan i en linje från västra stugknuten till jordkällaren, därefter i en linje ner mot utedasset och längs med reservatsgränsen ut mot Vårdsättravägen. En siktgata, 10-15 meter bred, ner mot sjön ingår också i området. En stor, vidkronig alm växer vid jordkällaren.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
VÅRDSÄTRA NATURPARK

BILAGA A

3(4)

2001-12-07

231-1542-01

Kvalitetsmål: Bevara områdets karaktär av välskött, lummig tomtmark. Almen bör hållas friställd från uppväxande sly.

Åtgärder: Normal trädgårdsskötsel. Smärre röjningar av sly och buskar, för att hålla området närmast torpet samt siktgatan och stigen till dasset öppna. Ris från röjning i siktgatan lämnas på marken. Träd får ej avverkas utan tillstånd från Länsstyrelsen. Uppväxande asksly runt almen bör tas bort.

Torpet ska underhållas kontinuerligt med traditionella metoder och med traditionella material.

Fotodokumentation av skötselområde B.

FRILUFTSLIV OCH TURISM

Övergripande mål

Några friluftsanordningar inom reservatet ska inte finnas, men information, gränsmarkering och stängsling ska regelbundet ses över och underhållas.

Information och anläggningar

Det är inte tillåtet för allmänheten att vistas i reservatet. Detta ska tydligt framgå av informationstavlor vid reservatet. Motivet för tillträdesförbudet ska tydligt framgå på dessa skyltar. Reservatet ska vara stängslat. Det är även förbjudet att anlägga med båt vid stranden. Äldre, slitna informationstavlor ska kontinuerligt bytas ut.

Gränsmarkeringen ska följa svensk standard, SIS 03 15 22. Utmärkningen av gränsen och stängslingen ska ses över ca vart femte år. Vid behov ska de upprustas och kompletteras.

TILLSYN

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen av reservatet.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
VÅRDSÄTRA NATURPARK

BILAGA A

4(4)

2001-12-07

231-1542-01

DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen ska följa upp och utvärdera skötselinsatserna samt dokumentera slitage och andra förändringar i naturförhållanden mm. Fotodokumentation av skötselområde B.

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNING

Naturvårdsförvaltning, gränsutmärkning och skyltning bekostas av staten

SAMMANFATTNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Prioritet 1

Upprustning och utvidgning av stängsel ca 5 dagsverken

Nya informationsskyltar

Små ”förbud att gå in”- skyltar till stängslet

Kontinuerligt:

Översyn och underhåll av stängsel och gränsmarkering..... ca vart 5:e år

Underhåll och byte av äldre, slitna tavlor..... kontinuerligt

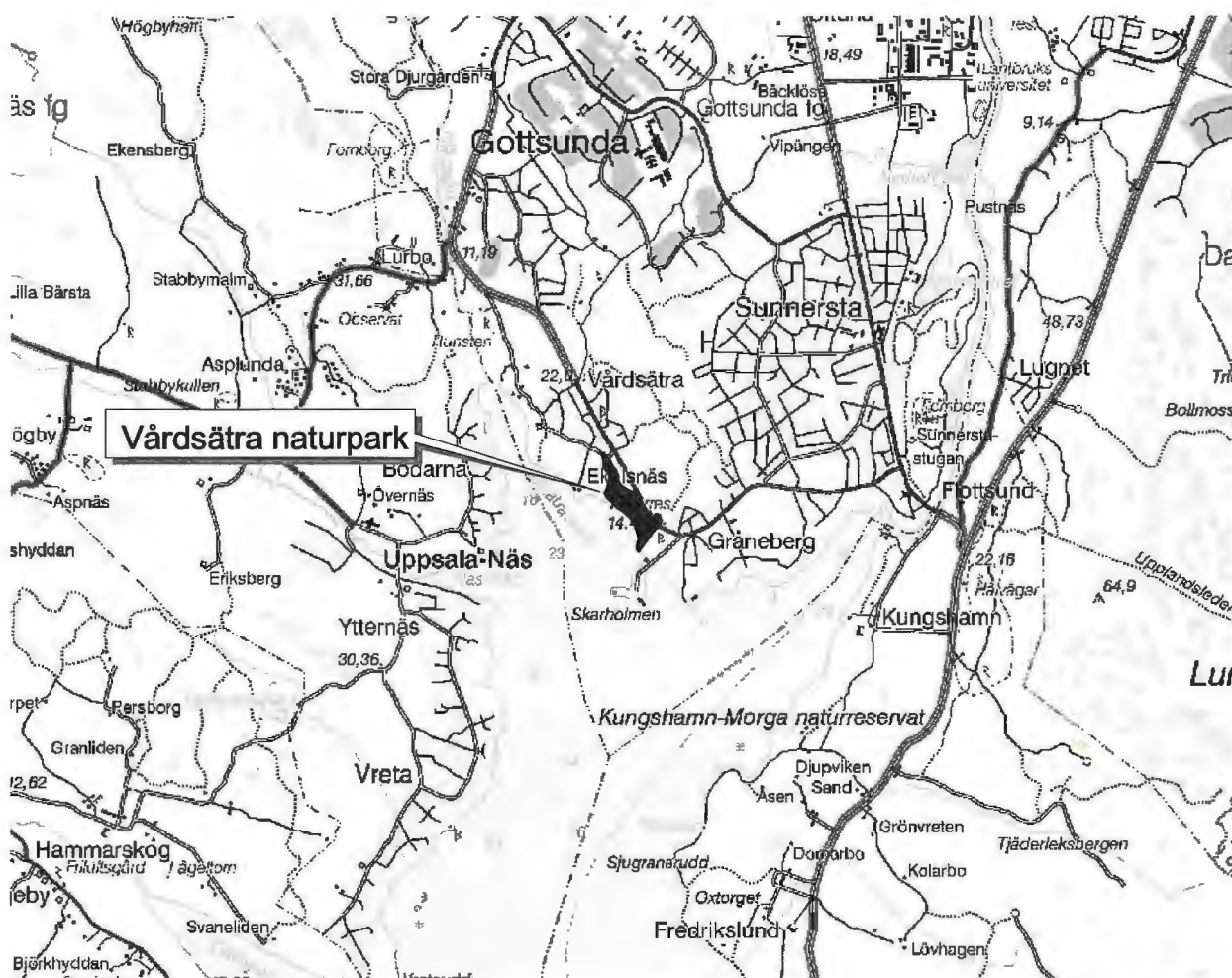
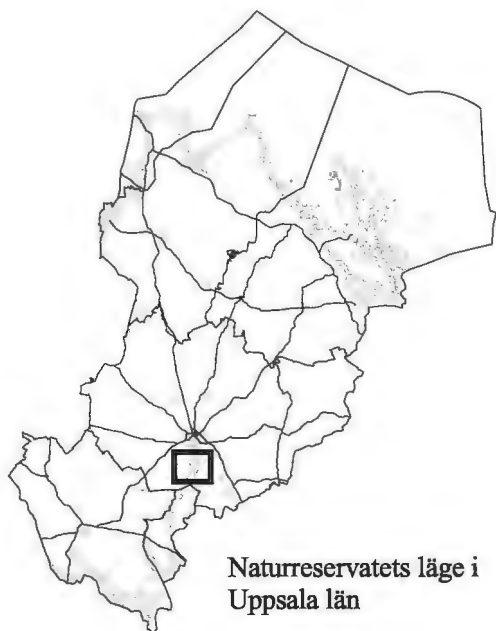
Prioritet 2:

Fotodokumentation av skötselområde B.

BILAGA B

Översiktskartor för naturreservatet Vårdsätra naturpark

Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2001-12-07. Dnr: 231-1542-01

0 1 2 3 4 5 kilometer

